POLIISI
KESKUSRIKOSPOLIISI

LAUSUNTO

19.11.2016

Lakivaliokunta
LaV@eduskunta.fi

Eduskunnan lakivaliokunnan lausuntopyyntö 10.11.2016

KESKUSRIKOSPOLIISIN LAUSUNTO ASIAAN U 22/2015 VP VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ EDUSKUNNALLE EHDOTUKSESTA EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVIKSI (TERRORISMIN TORJUMINEN)

1 Asia

Lakivaliokunta on pyytänyt Keskusrikospoliisin lausuntoa asiaan U 22/2015 vp; Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (terrorismin torjuminen). Keskusrikospoliisi on aiemmin antanut samaan aihepiiriin oikeusministeriölle 6.7.2015 ja 1.4.2016 päivätyt lausumat ja lakivaliokunnalle 8.2.2016 ja 29.2.2016 päivätyt lausumat sekä hallintovaliokunnalle 7.9.2016 päivätyn lausuman.

Nyt kyseessä olevassa U-jatkokirjeessä keskitytään arvioimaan velvoitteiden vaikutusta Suomen rikoslainsäädäntöön ja edelleen poliisin toimivaltuuksiin.

2 Keskusrikospoliisin lausunto

U-kirjelmän muistiossa todetun mukaisesti Suomen rikoslainsäädäntö pitkälti vastaa direktiiviehdotuksen velvoitteita. Sama koskee mahdollisuutta pakkokeinolain (806/2011) säännösten mukaisesti käyttää terrorismirikosten selvittämisessä vakavien rikosten tutkimisessa käytössä olevia salaisia pakkokeinoja ja muita keinoja.

Lainsäädäntömuutosta edellytettäisiin tiettyjen vakavien tietoverkkorikosten sisällyttämiseen niiden rikosten joukkoon rikoslain 34 a luvun 1 §:ään, jotka voidaan tehdä terroristisessa tarkoituksessa. Rikoslain 34 a luvun 3 §:ää tulisi muuttaa niin, että terroristiryhmän johtaminen on rangaistavaa myös tilanteissa, joissa terrorismirikosta ei tehdä ryhmän toiminnassa.

Uusina asioina arvioitavaksi tulisivat seuraavat:

Radiologisia aseita koskevan lisäyksen tekeminen täydentämällä terroristisessa tarkoituksessa tehtyä rikosta koskevan rikoslain 34 a luvun 1 §:ää.

Terrorismiin värväämistä koskevaan 6 artiklaan tehtävä lisäys, joka ei kuitenkaan oletettavasti edellytä lainsäädäntömuutoksia, kun otetaan huomioon rikoslain 34 a luvun 4 c §:n sanamuoto. Sen sijaan rikoslain 34 a luvun 4 b §:n (kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten) muuttamista

POLIISI
KESKUSRIKOSPOLIISI

ilmeisesti edellyttää se, että 8 artiklan mukaan koulutusta ei enää tarvitsisi ottaa toiselta henkilöltä (itseopiskelu).

Lapsiin kohdistuvaa värväämistä ja koulutusta koskevan 17 a artiklan mukaan ottaminen ei oletettavasti aiheuta lainsäädäntömuutoksia. Kansallisesti ankarampaan rangaistukseen voidaan päästä yleisten rangaistuksen määräämistä koskevien säännösten kautta ilman nimenomaista ankaroittamisperustetta.

Mikäli matkustusrikoksen on katettava sellaisetkin matkustuskohteet eli palaamisen kansalaisuus- tai asuinvaltioon, pykälän soveltamisalaa olisi laajennettava. Toisaalta ratkaisu, jossa matkustaminen jäsenvaltion alueella voidaan kattaa myös valmistelutyyppisten tekojen rangaistavuudella, saattaa tavoite olla pitkälti katettu jo Suomen nykyisen lainsäädännön perusteella.

Matkustamisrikoksen edistämisen rahoittaminen tulisi olla rangaistavaa ja edelleen matkustamisrikoksen edistämiseltä ei saa edellyttää yhteyttä toiseen tiettyyn direktiivin mukaiseen rikokseen eli tässä tapauksessa matkustamisrikokseen.

Keskusrikospoliisilla ei sinällään ole huomautettavaa mainittujen ja perusteltujen rikoslain 34 a luvun mahdollisten muutostarpeiden osalta. Huomioita kuitenkin kiinnitetään erityisesti kouluttautumista koskevaan 8 artiklaan omatoimisen kouluttautumisen osalta ja edelleen matkustamisrikoksen edistämisen rahoittamisen osalta. Näiden tunnusmerkistöjen osalta ennakoitavissa on, että poliisitoiminnalliseksi haasteeksi tulee poliisin tosiasialliset mahdollisuudet rikosten paljastamiseen ja edelleen ennalta estämiseen. Samaa mahdollista rikoksen subjektiiviseen puoleen liittyvää problematiikkaa on arvioitu lausuntomateriaalissa. Monisyiset ja näytöllisesti hankalahkot tunnusmerkistöt konkretisoituvat edelleen myös rikosten esitutkintavaiheessa.

Keskusrikospoliisi toteaa, että terrorismirikosten tutkintaintressi on erityisen korkea sekä yleisesti rikostyyppiin kohdistuvien uhkien että rikosten toteutuessa niistä aiheutuvien yhteiskunnallisten haittojen kannalta. Mainittujen syiden takia on erityisen perusteltua, että terrorismiin ja sitä suoraan tai välillisesti edesauttavaan rikostunnusmerkistön täyttävään toimintaan voidaan rikosoikeudellisesti puuttua.

Mikäli rikoslain 34 a lukuun tulee säädettäväksi kokonaan uusia tunnusmerkistöjä, tulee niiden osalta huomioida rikostorjunnallinen näkökulma erityisesti poliisilain salaisten tiedonhankintakeinojen ja pakkokeinolain salaisten pakkokeinojen käyttömahdollisuuden osalta, kuten nykyisellään rikoslain 34 a luvussa määriteltyjen tunnusmerkistöjen osalta.

Keskusrikospoliisin päällikkö
Poliisineuvos Robin Lardot

Poliisilakimies Markus Välimäki